

33 rocznica strajków w 1980 roku i powstania NSZZ „Solidarność”

Sławek Kraszewski / zbory.ecs w Gdańsku

„Nie ma wolności bez „Solidarności” – główne hasło strajkujących w sierpniu 1988 r. stoczniowców. Z takim transparentem opuszczają Stocznnię Gdańską.

25 rocznica strajków z 1988 roku

Z A P R O S Z E N I E

Alojzy Szablewski

(przewodniczący Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej w maju i sierpniu 1988 roku)

„Majowy strajk trwał dziewięć dni. Chcieliśmy rozpaść ogień na całą Polskę, ale ludzie byli zastraszeni, obawiali się konsekwencji. Kiedy zakończyliśmy strajk, młodzi ludzie byli bardzo zmęczeni, płakali. Liczyli na to, że zwyciężą. – „Nie załamujcie się – pocieszałem – następny strajk wygramy”. Wychodząc ze stoczni, odbyliśmy marsz triumfalny. Zaprowadziłem 1500 osób do kościoła św. Brygidy, gdzie odprawiona została msza święta”.

„Strajk sierpniowy trwał jedenaście dni i ani jedna maszyna nie pracowała. Mówiłem do robotników: „Wszyscy ze mną!”, i tak zbierałem ludzi, którzy zostawiali wszystko i szli z nami. W ciągu pół godziny było nas trzy tysiące. Wiedziałem, że na portierniach siedzą ubecy i obstawiłem ich takim półkolem, żeby nam nie uciekli. Nakazałem: „Atakować!”. Jak stoczniowcy na nich skoczyli, to uciekali na ulicę. „Udekorować bramę, idziemy na drugą!” – nakazałem. W ciągu dwóch godzin stocznia była opanowana”.

„Kazałem do godziny 14 pierwszego września elegancko posprzątać stocznię. Wszyscy się stawili. Nastąpiło triumfalne wyjście. Punktualnie o 14 otworzyliśmy bramy i wyszliśmy. Wszyscy szli i krzyczeli do milicjantów: „Rzućcie te pały!” A ci stali z opuszczonymi głowami”.

Ks. prałat Henryk Jankowski

„1988 rok dał „Solidarności” szansę na dzwignięcie się. Mówiono: „Solidarność nie istnieje”, „Solidarności już nie ma”, zaczęli likwidować te znaczki, ale to bzdura była, bo „Solidarność” żyła i żyje także dzięki Kościołowi, bo wnikliwie się staraliśmy, by tej solidarności nie zabrakło między ludźmi”.

„Ja w swoim kościele czasem miałem na mszy świętej około 20 tysięcy ludzi! Poprzez taki kontakt z robotnikami, ze światem pracy, można było oddziaływać, formować, dać im możliwości, pokazać, że się ich nie lekceważy, ale i równocześnie nie wykorzystuje. Bo bardzo łatwo można było ich wykorzystać, ale nie taki był cel mojego działania i Kościoła, żeby kogoś wykorzystać i zostawić później władzom, SB”.

„Tu u nas kochana młodzież w Gdańsku w tornistrach i teczkach nosiła chleb, żeby dostarczyć robotnikom w Stoczni Gdańskiej. Sytuacja wyglądała tak, że również lekarze, różni ludzie starali się pomóc”.

*wypowiedzi są fragmentami wywiadów zamieszczonych w książce
„W przededniu wolnej Polski – Młodzież pyta... o strajki 1988 roku”,
Sekcja Oświaty i Wychowania Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”
pod redakcją Wojciecha Książka, Gdańsk 2006*

**Komisja Krajowa i Zarząd Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”
Miasto Gdańsk i Europejskie Centrum Solidarności
Instytut Pamięci Narodowej - Oddział w Gdańsku**

zapraszają na obchody z okazji

33 rocznicy strajków w 1980 roku
i powstania NSZZ „Solidarność”
oraz
25 rocznicy strajków
z 1988 roku

P R O G R A M - 31.08.2013 r.

I. Godz. 10.00 - Msza św. w kościele pw. św. Brygidy
i złożenie kwiatów pod pomnikiem ks. prałata Henryka Jankowskiego

II. Złożenie kwiatów przed bramą nr 2 Stoczni Gdańskiej

III. Konferencja w Sali BHP Stoczni Gdańskiej

(m.in.: referat „Strajki 1988 roku - ważny etap w drodze do Wolnej Polski”
dr. hab. Mirosława Golona, dyrektora Oddziału IPN w Gdańsku;
wystąpienie Piotra Dudy - przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
oraz osób strajkujących w 1988 r.; wręczenie stypendiów z Funduszu Stypendialnego
NSZZ „Solidarność” w Gdańsku)

31 sierpnia 2013 r. planuje się także:

godz. 8.00 - Gdynia Stocznia, pomnik Ofiar Grudnia 1970 - złożenie wiązanek kwiatów

godz. 8.30 - Gdynia, pomnik Ofiar Grudnia 1970 przy Urzędzie Miasta

- złożenie wiązanek kwiatów

godz. 9.00 - Gdańsk, pomnik Jana Pawła II i Ronalda Reagana - złożenie wiązanek kwiatów

(Wystawa fotograficzna o strajkach z 1988 roku zostanie otwarta w budynku „Solidarności”
w Gdańsku 27 sierpnia br.)

Serdecznie zapraszamy

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z siedzibą w Stoczni Gdańskiej im. Lenina - sierpień 1980 r.

Przewodniczący

Lech Wałęsa - *elektromonter (bezrobotny)*

Wiceprzewodniczący

Andrzej Kołodziej - *spawacz (Stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni)*

Bogdan Lis - *pracownik fizyczny (Elmor)*

Członkowie

Lech Bądkowski - *publicysta*

Joanna Duda-Gwiazda - *inżynier (CETO)*

Wojciech Gruszecki - *nauczyciel akademicki (Politechnika Gdańska)*

Andrzej Gwiazda - *inżynier (Elmor)*

Stefan Izdebski - *doker (Port Gdynia)*

Lech Jendruszewski - *monter (Stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni)*

- *zmieniony przez Lecha Kołodzieja*

Jerzy Kmiecik - *kadłubowiec (Stocznia Północna)*

Zdzisław Kobyliński - *magazyjnier (PKS Gdańsk)*

Henryka Krzywonos - *motornicza (WPK)*

Stefan Lewandowski - *dźwigowy (Port Gdańsk)*

Józef Przybylski - *ślusarz (Budimor)*

Jerzy Sikorski - *monter (Stocznia Remontowa)*

Lech Sobieszek - *ślusarz (Siarkopol)*

Tadeusz Stanny - *technik (Rafineria Gdańska)*

Anna Walentynowicz - *suwnicowa (Stocznia Gdańska im. Lenina)*

Florian Wiśniewski - *elektryk (Elektromontaż)*

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy - 21 postulatów

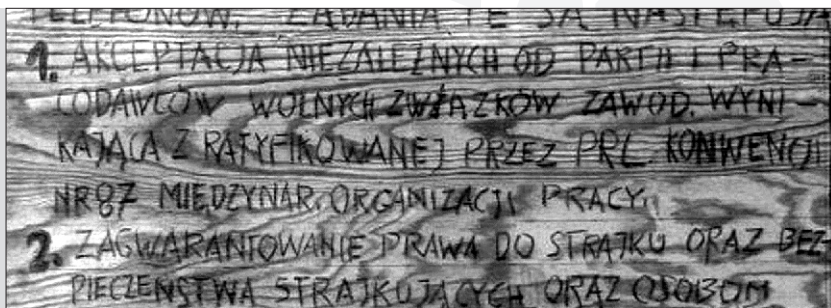
Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje również załogi zakładów pracy i instytucji, których funkcjonowanie jest niezbędne społecznie. Komitet ów ma na celu doprowadzić do rozmów, które spełnią oczekiwania strajkujących załóg. Jednym z pierwszych warunków rozpoczęcia rozmów jest odblokowanie wszystkich telefonów.

Żądania strajkujących załóg reprezentowanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych, wynikająca z ratyfikowanej przez PRL Konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowych.
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom wspomagającym.
3. Przestrzeganie zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku, publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań.
4. **a)** przywrócić do poprzednich praw: - ludzi zwolnionych z pracy po strajkach w 1970 i 1976 r., studentów wydalonych z uczelni za przekonania,
b) zwolnić wszystkich więźniów politycznych (w tym Edmunda Zdrożyńskiego, Jana Kozłowskiego, Marka Kozłowskiego),
c) znieść represje za przekonania.

5. Podać w środkach masowego przekazu informację o utworzeniu Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego oraz publikować jego żądania.
6. Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a) podawanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej,
 - b) umożliwienie wszystkim środowiskom i warstwom społecznym uczestniczenie w dyskusji nad programem reform.
7. Wypłacić wszystkim pracownikom biorącym udział w strajku wynagrodzenie za okres strajku jak za urlop wypoczynkowy z funduszu CRZZ.
8. Podnieść wynagrodzenie zasadnicze każdego pracownika o 2000 zł na miesiąc jako rekompensatę dotychczasowego wzrostu cen.
9. Zagwarantować automatyczny wzrost płac równoległe do wzrostu cen i spadku wartości pieniądza.
10. Realizować pełne zaopatrzenie rynku wewnętrznego w artykuły żywnościowe, a eksportować tylko i wyłącznie nadwyżki.
11. Wprowadzić na mięso i przetwory kartki - bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku).
12. Znieść ceny komercyjne i sprzedaż za dewizy w tzw. eksporcie wewnętrznym.
13. Wprowadzić zasady doboru kadry kierowniczej na zasadach kwalifikacji, a nie przynależności partyjnej oraz znieść przywileje MO, SB i aparatu partyjnego poprzez: zrównanie zasiłków rodzinnych, zlikwidowanie specjalnej sprzedaży itp.
14. Obniżyć wiek emerytalny dla kobiet do 50 lat, a dla mężczyzn do lat 55 lub [zaliczyć] przepracowanie w PRL 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn bez względu na wiek.
15. Zrównać renty i emerytury starego portfela do poziomu aktualnie wypłacanych.
16. Poprawić warunki pracy służby zdrowia, co zapewni pełną opiekę medyczną osobom pracującym.
17. Zapewnić odpowiednią ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach dla dzieci kobiet pracujących.
18. Wprowadzić urlop macierzyński płatny przez okres trzech lat na wychowanie dziecka.
19. Skrócić czas oczekiwania na mieszkanie.
20. Podnieść diety z 40 zł do 100 zł i dodatek za rozłąkę.
21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. Pracownikom w ruchu ciągłym i systemie 4-brygadowym - brak wolnych sobót zrekompensować zwiększonym wymiarem urlopu wypoczynkowego lub innymi płatnymi dniami wolnymi od pracy.

Gdańsk, dnia 16 VIII 1980 r.

Tablice z postulatami strajkowymi z 1980 r. były wywieszane na bramie nr 2 Stoczni Gdańskiej

KALENDARIUM STRAJKÓW 1988 r.

Strajki wiosenne 1988

21 kwietnia – wiec w Hucie Stalowa Wola

25 kwietnia – wybuch strajków w MPK w Bydgoszczy i Inowrocławiu

26 kwietnia – do protestu dołącza Huta im. Lenina w Nowej Hucie oraz Dolmel i Pafawag we Wrocławiu; główny postulat: podwyżki płac i przywrócenie do pracy działaczy „Solidarności”

29-30 kwietnia – strajk w Hucie Stalowa Wola

1 maja – demonstracje uliczne sympatyków „Solidarności” w kilkunastu miastach w Polsce; wiec przed kościołem św. Brygidy w Gdańsku

2 maja – wybuch strajku w Stoczni Gdańskiej; najważniejszy postulat stoczniowców: ponowna rejestracja „Solidarności”

3-5 maja – strajki solidarnościowe studentów na Uniwersytecie Gdańskim i Politechnice Gdańskiej (4-5 maja)

4-5 maja – nocna pacyfikacja Huty im. Lenina przez ZOMO

10 maja – koniec strajku w Stoczni Gdańskiej

Strajki letnie 1988

15 sierpnia – staje kopalnia Manifest Lipcowy w Jastrzębiu-Zdroju, strajki w 14 kopalniach węgla kamiennego; w Jastrzębiu-Zdroju powstaje Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

17 sierpnia – wybuch strajków w porcie w Szczecinie

22 sierpnia – początek strajków w Hucie Stalowa Wola, Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów i Stoczni Gdańskiej. Gdańsk centrum protestów; strajki również w Morskim Porcie Handlowym i Stoczni Północnej. Główny postulat strajkujących: ponowna legalizacja „Solidarności”.

23 sierpnia – do protestów przystępuje Gdańska Stocznia Remontowa

24 sierpnia – wybuch strajków w stoczniach Radunia (Gdańsk) i Wisła

22-26 sierpnia – interwencja ZOMO w kilku strajkujących zakładach, m.in. w Szczecinie i kopalniach na Śląsku

26 sierpnia – telewizyjne wezwanie szefa MSW gen. Czesława Kiszczaaka opozycji demokratycznej do rozmów w ramach okrągłego stołu; zakulisowe rozmowy

31 sierpnia – spotkanie Lecha Wałęsy z gen. Kiszczakiem w Warszawie. Lech Wałęsa wzywa strajkujących do zaprzestania akcji. Ostry sprzeciw protestujących robotników.

1 września – zakończenie strajku przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Gdańsku; wspólny marsz strajkujących z kilku stoczni ze Stoczni Gdańskiej do kościoła św. Brygidy. Koniec strajku w Hucie Stalowa Wola

3 września – zakończenie protestów w porcie w Szczecinie i kopalni Manifest Lipcowy; wbrew wcześniejszym zapowiedziom władz, represje wobec strajkujących

do 20 września – zwolnienia z pracy osób strajkujących w Stoczni Północnej

8 listopada – strajk w Gdańskiej Stoczni Remontowej

Adam Chmielecki

Komitet Strajkowy Stoczni Gdańskiej (2-10.05.1988 r.)

Przewodniczący

Alojzy Szablewski

Wiceprzewodniczący

Jan Górczak

Członkowie

Brunon Baranowski

Mieczysław Chełminiak

Edwin Dobrzyński

Andrzej Durzyński

Roman Gałęzewski

Marek Himburg

Jan Jabłoński

Wojciech Kreft

Marian Moćko

Jan Stanecki

Edward Sz wajkiewicz

Paweł Świerczyński

Jan Wójcik

„Strajk dachowy” przy bramie nr 3
i dyskusje w hali produkcyjnej, maj 1988 r.

N.N. / zbiory ECS w Gdańsku

Postulaty strajku z maja 1988 r. w Stoczni Gdańskiej

1. Podwyższenie zarobków o 15-20 tys. zł
2. Przywrócenie działalności NSZZ „Solidarność”
3. Zwolnienie wszystkich więźniów politycznych
4. Przyjęcie do pracy wszystkich zwolnionych za przekonania polityczne
5. Nierepresjonowanie członków Komitetu Strajkowego oraz strajkujących i wspomagających strajk

Mieszkańcy Gdańska pod bramą nr 2 solidaryzują się ze strajkującymi stoczniowcami,
maj 1988 r.

N.N. / zbiory ECS w Gdańsku

Komitet Strajkowy na Uniwersytecie Gdańskim (3-5 maja 1988 r.)

Przewodniczący

Paweł Adamowicz

Członkowie

Anna Galus-Czerwonka

Przemysław Gosiewski

Mariusz Popielarz

Andrzej Sosnowski

Postulaty Studenckiego Komitetu Strajkowego działającego na Uniwersytecie Gdańskim w maju 1988 r.:

1. Przywrócenie pluralizmu stowarzyszeń, wolności zrzeszania się i legalizacja NZS
2. Poprawa warunków socjalnych studentów i pracowników naukowych poprzez podwyżkę stypendiów i płac
3. Przywrócenie autonomii i samorządności szkoły wyższej poprzez zwiększenie reprezentacji studenckiej i młodszych pracowników naukowych w ciałach kolegialnych uczelni do 50 proc. składu osobowego oraz demokratyczne wybory władz uczelni

Małgorzata Kulzma

Strajk solidarnościowy studentów Uniwersytetu Gdańskiego, maj 1988 r.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy NSZZ „Solidarność” w Stoczni Gdańskiej (22.08. - 1.09.1988 r.)

Przewodniczący MKS

Jacek Merkel – *Stocznia Gdańska im. Lenina*

Członkowie

Alojzy Szablewski i Edward Szwajkiewicz – *Stocznia Gdańska im. Lenina*

Jerzy Kmiecik i Bogusław Gołąb – *Stocznia Północna im. Bohaterów Westerplatte*

Jerzy Pększ i Edward Pawlak – *Gdańska Stocznia Remontowa im. J. Piłsudskiego*

Antoni Grabarczyk, Lech Małodziński i Grzegorz Szwed – *Morski Port Handlowy w Gdańsku*

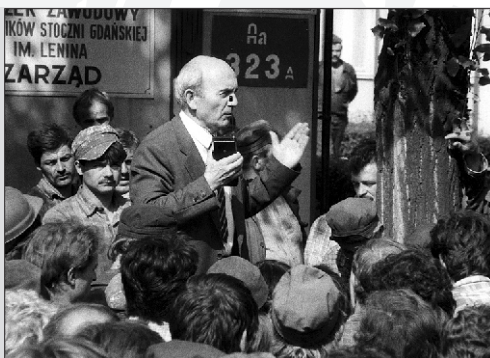
Mieczysław Olender – *Stocznia Remontowa „Radunia”*

Alina Pienkowska – *służba zdrowia*

Bogdan Olszewski – *Akademicki Komitet Strajkowy*

Jan Stanecki – *Stocznia „Wisła”*

(stan na 27.08.1988 r.)

Janusz Balańda Rydzewski / zbiory ECS w Gdańsku

Alojzy Szablewski, przewodniczący Komitetu Strajkowego Stoczni Gdańskiej rozmawia ze stoczniovcami, sierpień 1988 r.

Janusz Balańda Rydzewski / zbiory ECS w Gdańsku

Spotkanie członków Komitetu Strajkowego, sierpień 1988 r.

Postulaty strajku z sierpnia 1988 r. w Stoczni Gdańskiej

1. Przywrócić legalność działania NSZZ „Solidarność”
2. Przywrócić do pracy zwolnionych za działalność związkową
3. Urealnić płace, renty i emerytury w sposób rekompensujący podwyżki cen
4. Zapewnić swobodę działania stowarzyszeniom, w tym Niezależnemu Zrzeszeniu Studentów i stowarzyszeniom twórczym
5. Zapewnić bezpieczeństwo strajkującym i osobom wspomagającym

Stefan Kraszewski / zbiory ECS w Gdańsku

Strajkujący pod bramą nr 2 Stoczni Gdańskiej, sierpień 1988 r.

N.N. / zbiory ECS w Gdańsku

Strajkujący stoczniowcy na dachu biura przepustek Stoczni Gdańskiej, sierpień 1988 r.

Siefan Kraszewski / zbiory ECS w Gdańsku

Wyjście stoczniovcw ze Stoczni Gdańskiej, koniec strajku, 1 września 1988 r.

N.N. / zbiory ECS w Gdańsku

Koniec strajku, 1 września 1988 r. Przemarsz stoczniovcw przez Gdańsk.

Wojciech Milewski. / zbiory ECS w Gdańsku

„Nie ma wolności bez Solidarności”
– ze zwyciężkim transparentem strajkujący idą ulicą Łągiwniki w Gdańsku.

„Solidarność” nie może zaniedbać troski o tę historię tak bliską, a równocześnie już odległą...”

Jan Paweł II
do delegacji „Solidarności”
Watykan, 11 listopada 2003 r.

N.N. / zbiory ECS w Gdańsku

Msza św. w bazylice św. Brygidy
w intencji strajkujących,
sierpień 1988 r.

Organizatorzy:

Komisja Krajowa i Zarząd Regionu Gdańskiego

Autoryzy opracowania:
Celina Bieńczak, Leszek Biernacki, Adam Chmielecki,
Stanisław Flis, Arkadiusz Kazański, Ewa Konkul,
Wojciech Książek, Małgorzata Kuźma, Olga Zielińska
Teresa Sowińska (oprac. graficzne)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ